

Kokemäenjoki-vesistöalueryhmä

kokous 1/2011

Aika: Maanantai 7.11.2011 klo 9:30–12:30

Paikka: Kokemäen vanhan yhteiskoulun valtuustosalin
Tulkkilantie 16 b, Kokemäki

Läsnä: Matti Forsman, Veijo Heikkilä, Elina Joensuu, Sanna Kipinä-Salokannel, Tommi Lievonen, Juhani Oksanen, Lea Palomäki, Johanna Rinne, Kati Saarni, Sanna Tikander, Juha-Pekka Triipponen, Arttu Tuominen, Esa Venho, Anne-Mari Ventelä, Kari Ylikoski

Asialista

10:00 1. Avaus ja tervehdyssanat

Puheenjohtaja Kari Ylikoski toivotti ryhmän jäsenet tervetulleiksi kokoukseen. Kokemäen kaupunginhallituksen ja Satakunnan Luonnonsuojelupiiriin jäsen Juhani Oksanen avasi kokouksen. Hän kertoi lyhyesti Kokemäen kaupungin kuulumisia.

Kokoukseen osallistui 15 henkilöä. Suoritettiin kokouksessa läsnä olevien esittely.

2. VELHO 2010–2013 = Vesien- ja luonnonhoidon alueellinen ja paikallinen toteuttaminen Lounais-Suomen vesistöalueilla

Projektipäällikkö Elina Joensuu Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli hankkeen. Esityksen aineisto: **Liite 1**

VELHO-hanke käynnistyi vuonna 2010. Hankkeen tavoitteena on vesien- ja luonnonhoidon yhteistyön ja toimenpiteiden kehittäminen Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa, ja sitä toteuttaa Varsinais-Suomen ELY-keskus. Hankkeen kustannusarvio on noin kolme miljoonaa euroa, ja sen rahoitus tulee EU:n osittain rahoittamasta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Hanketta toteutetaan kolmen vuoden ajan vuoden 2013 loppuun saakka.

Vesienhoito-osiossa Satavesi- ja Pro Saaristomeri -yhteistyöohjelmissa käynnistetään Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman sekä vesistöalueiden kehittämisohjelmien toteutus paikallistasolla.

Luonnonhoito-osiossa neljälle satakuntalaiselle ja viidelle varsinaissuomalaiselle Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla kosteikko- ja vesistöalueella laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Ranta-alueosiossa kehitetään ruovikkoisten ranta-alueiden monikäyttösuunnittelua ja bioenergian hyödyntämistä.

Hallinnointi-osio ohjaa hankkeen toimintaa, taloutta, vuorovaikutusta ja tiedotusta. Osiossa toteutetaan myös hankkeen vaikuttavuuden arviointi.

VELHOn vesienhoito-osiota toteuttavat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen yhteistyökumppaneina Suomen ympäristökeskus ja Pyhäjärvi-instituutti. VELHO-hanke antaa resurssit Satavesi-ohjelman toteuttamiseen vuoteen 2013.

Satakunnan ranta-alueiden suunnitteluprosessi on käynnistynyt esiselvityksellä. Sen pohjalta valitaan Satakunnan rannikolta suunnittelualueita, joilla tehdään tar-

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

kempaa merenrantaniittyjen peruskunnostustarpeisiin ja ruovikoiden hyödyntämismahdollisuuksiin liittyvää suunnittelua. Suunnittelualueilta pyritään löytämään kiireellisimmät ja arvokkaimmat merenrantaniittyjen kunnostuskohteet, sekä riittävän laajoja ruovikoiden kesä- tai talvileikkuukohteita urakoitsijoille valmiina "korjuupaketteina", joilta on alustavasti selvitetty maanomistajien kiinnostus, tarvittavat luvat sekä leikatun ruokomassan jatkokäyttökohde. Vesistöalueryhmältä voisi tulla hyviä ehdotuksia arvokkaista merenrantaniittykohteista.

Lisätietoa:

VELHO-hanke: www.ymparisto.fi/velho

Satavesi-ohjelma: www.ymparisto.fi/satavesi

Pro Saaristomeri -ohjelma: www.ymparisto.fi/prosaaristomeri

3. Vesienhoidon ajankohtaiskatsaus

Ylitarkastaja Sanna Kipinä-Salokannel Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kertoi ajankohtaisista vesistöasioista. Esityksen aineisto: **Liite 2**

Käydään läpi alueellista toteutusohjelmaa, joka on juuri saatu valmiiksi, ja sitä miten se käytännössä tulee vaikuttamaan "kentällä". Toteutusohjelmaa tullaan käyttämään vesienhoidon toimenpiteiden seurannan työkaluna vuosina 2011–2012. Puhutaan myös vesienhoidon aikatauluista. Lisäksi muutama sana merenhoidosta.

Vesistöalueryhmien kautta pyritään saamaan vesienhoitoa käytännön tasolle. Kehittämisohjelmissa vesistöalueryhmät kartoittavat keskeisiä vesien tilan toimenpidetarpeita ja pohtivat alueelleen soveltuvia keinoja vesien tilan ja käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Kehittämisohjelmaa voidaan käyttää apuna suunniteltaessa seuraavaa toimenpideohjelmaa.

Kokemäenjoen–Selkämeren–Saaristomerien vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma: www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=111707&lan=fi

Satakunnan pintavesien toimenpideohjelma:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=112399&lan=sv

Valtakunnallinen vesienhoidon toteutusohjelma vuosille 2010–2015:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=125038&lan=fi

Kokemäenjoen vesistöalueen tekstimuotoinen kehittämisohjelma:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=81702&lan=fi

Kokemäenjoen vesistöalueen kehittämisohjelman toimenpidetaulukko:

www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=116021&lan=fi

Keskustelua herättivät tulvariskit. Tulvariskien alustava arviointi Kokemäenjoen vesistöalueella on tehty, ja Kokemäenjoki on koko valtakunnan riskialteinta tulva-aluetta. Kokemäenjoen varrella Poria ja Huittista on ehdotettu merkittäväksi tulvariskialueeksi ja Kokemäkeä muuksi tulvariskialueeksi.

Lisätietoa: www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=379602&lan=fi&clan=fi

4. Satavesi-ohjelma ja Kokemäenjoki-vesistöalueryhmän toiminta

VELHO-hankkeen koordinaattori Johanna Rinne Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta alusti keskustelua vesistöalueryhmän toiminnasta.

Esityksen aineisto: **Liite 3**

Satakunnan vesistöohjelma Satavesi on vuodesta 2002 alkaen edistänyt kymmenien alueellisten ja paikallisten vesienhoitohankkeiden toteutumista. Satavesi perustuu Satakuntaliiton ja Varsinais-Suomen sekä Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

ohjelmassopimukseen. Ohjelman kolmas toimintakausi ajoittuu vuosille 2010–2015. Ohjelmatoiminta muodostaa avoimen keskustelufoorumin, kokoaa hankealoitteita, tarjoaa tukea hankkeiden toteuttajille neuvonnalla ja etsimällä yhteistyökumppaneita ja rahoitusta sekä edistää ympäristötietoisuutta (www.ymparisto.fi/satavesi).

Satavesi-ohjelman vuoropuhelu tapahtuu kaikille intressitahoille avoimissa neljässä vesistöalueryhmässä: Eurajoki–Lapinjoki, Kokemäenjoki, Karvianjoki ja Selkämeri. Ryhmät kartoittavat keskeisiä vesien tilan toimenpidetarpeita ja pohtivat alueelleen soveltuvia keinoja vesien tilan ja käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Työvälineinä ovat alueelliset vesienhoitosuunnitelmat, toimenpideohjelmat ja toteutusohjelmat linkitettyinä paikallisia aloitteita kokoaviin vesistöalueiden kehittämisohjelmiin. Kokemäenjoen vesistöalueen kehittämisohjelma on päivitetty viimeksi 3.11.2009 ja käsittää yhteensä 84 toimenpidettä. Pohditaan nykyisen luettelomaisen vesistöalueen kehittämisohjelman parantamista hankkeiden edistämisen ja priorisoinnin työvälineeksi ja kootaan alueen ajankohtaisimpia hanketarpeita.

Omat vedet paremmiksi -toiminnassa organisoidaan omatoiminen vesien tilan seuranta ja raportointi. Ympäristötietoisuuden edistäminen tapahtuu lisäksi vesistökunnostusten koulutuspäivien ja kummikoulujen avulla. Ideoidaan Kokemäenjoki-alueen toimintaa vuosille 2012–2013.

Pohdittiin ryhmän kokoonpanoa ja lisärekrytoinnin tarvetta. Todettiin, että kolmannen sektorin (mm. yhdistysten) edustajia ja viljelijöitä kaivattaisiin lisää mukaan ryhmään. Pohdittiin, onko innottomuus osallistua ryhmän toimintaan merkki paikallisten ongelmien vähyydestä. Paikallista vesistötoimintaa (esim. toteutuneita hankkeita) olisi hyvä saada esille mediassa. Myös kunnostusmenetelmät hintalappuineen kiinnostavat ihmisiä. On muistettava, että Satavesi on saanut monia hankkeita alkuun, ja jäsenten osallistumisaktiivisuus auttaisi monta uutta hanketta liikkeelle. Kuten muissakin vesistöalueryhmien kokouksissa on todettu, myös tämä ryhmä kaipasi enemmän toimintaa, vähemmän puhetta. Toivottiin, että kokouksissa puhuttaisiin enemmän konkreettisista asioista.

Keskustelussa todettiin, että tavoitteena on saada jokaiselle vesistöalueelle Pyhäjärven suojelurahaston-tapainen säätiö tai rahasto (linkki Pyhäjärven suoje-
luohjelmaan: www.pyhajarvensuojelu.net/).

Todettiin kehittämisohjelman olevan toimenpiteiden seurantaan hyvä työkalu, mutta se vaatii päivitystä, jotta saataisiin mahdollisimman hyvin paikallinen ääni kuulluksi seuraavan toimikauden toimenpideohjelmassa. Päätettiin, että toimenpidetaulukko päivitetään, täydennetään ja muokataan tarvittaessa uuteen malliin ja lähetetään sitten sähköisesti kaikille jäsenille. Näin kaikilla on aikaa tutustua toimenpidetaulukoon, jota käsitellään ensi kokouksessa.

Omat vedet paremmiksi -kampanjassa kannustetaan kaikkia omatoimiseen vesien tilan seurantaan ja raportointiin. Vesistöseurannan koulutuspäivät pidettiin keväällä Raumalla ja Kankaanpäässä, minkä tuloksena Satakuntaan saatiin 19 uutta seuraajaa. Kaikki havainnot kootaan raporteiksi ja tiedot tulevat tarkasteltaviksi myös paikkatietoportaali Lounaispaikkaan (www.lounaispaikka.fi) ja mahdollisesti myös Järviwikiin (www.jarviwiki.fi). Kokemäenjoen vesistöalueella havaintoja kerätään vain viidestä eri paikasta. Omat vedet paremmiksi -kampanja on jakanut tietoa vesiensuojelusta erilaisissa tilaisuuksissa, koulutuksissa, näyttelyissä ja messuilla. OVP-kampanjalla on omat Facebook-sivut, joita voi seurata ilman rekisteröitymistä Internet-osoitteessa:

www.facebook.com/pages/Omat-vedet-paremmiksi/194976237212325.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Ympäristötietoisuuden edistäminen tapahtuu lisäksi vesistökuunnostusten koulutuspäivien avulla. Keskusteltiin, mitä koulutuksia tai tilaisuuksia ryhmä kaipaisi. Toivottiin tutustumispäivää tai koulutusretkeä käynnissä oleville tai jo toteutetuille vesistöhankekohteille. Kaikkia koulutustoiveita voi edelleen esittää Satavesi-henkilöstölle.

Satakunnan OVP-kummikoulutoiminta käynnistyy keväällä 2012. Kummikouluiksi on Satakunnassa valittu neljä koulua, ja vesiensuojeluun ja -tarkkailuun liittyvät kummikoulupäivät pidetään keväällä ja syksyllä 2012. Kummikoulutoiminta järjestetään yhden-kahden luokan kokoiselle ryhmälle peruskoulussa. Saatavien kokemusten perusteella kummikoulutoiminnan tuloksia on tarkoitus laajentaa kaikkien koulujen saataville.

VELHO-hankkeessa on varattu resursseja (n. 20 000 €/vesistöalue, hankkeita voi olla useampikin) pilottihankkeiden toteutukseen. Lounais-Suomen alueella toteutetaan ainakin kahdeksan pilottihanketta, ja ajatuksena on toteuttaa keskenään erilaisia hankkeita. Vesistöalueryhmät ovat pilottien valinnassa tärkeässä roolissa. Varsinais-Suomessa on jo kerätty ideoita, Satakunnassa ideointi on vasta alkamassa. VELHO-hankkeen rahoittamat pilottihankkeet voivat olla monenlaisia: mm. järvien ja muiden vesistöjen kunnostukseen, ympäristökasvatukseen ja -tietoisuuteen tai vesienhoitoon muuten liittyviä. Ehdotuksen ei tarvitse olla valmis hanke. Ehdotuksia otetaan vastaan ryhmiltä ja VELHOt valitsevat pilottihankkeet myöhemmin. Hankkeita valitessa huomiota kiinnitetään myös siihen, miten hanke VELHO:n osuuden jälkeen tulisi jatkumaan eli ettei hanke jää vain suunnitteluasteelle. Hanke voi silti käynnistyä vasta tämän pilottihankkeen pohjalta.

Piloteissa suunnitellaan toimenpiteitä yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa ja toteutukselle pyritään löytämään ulkopuolinen rahoitus. VELHO-hanke ei voi rahoittaa investointeja, eikä käytännön tekemisiä (esim. kaivuritöitä), joten ensisijaisesti tämä rahoitus on käytettävä hankkeissa suunnitteluun. Hankkeella voi olla muita rahoittajia, jotka voivat maksaa esimerkiksi toteuttamisen menoeriä. Pilottihankkeissa ei tarvitse olla omarahoitusta, vaan tuohon mahdollisesti jopa 20 000 euroon saakka raha tulee VELHO-hankkeesta.

Kauvatsanojen reitin kuormituksen vähentämisen suunnittelu ei ole edennyt alatyöryhmässä maaliskuun 2010 jälkeen. Lea Palomäki nosti mahdolliseksi VELHO:n pilottihankkeeksi Piilijoen tulvasuojelusuunnitelman. Piilijoen/Jaaranjoen rantapellot ovat hyvin tulvaherkkiä. Rantapenkereillä voitaisiin suojella peltoja tulvilta, ja samalla Sääksjärveen menevä kuormitus vähenisi. Tilojen omistajat ovat suhtautuneet myönteisesti penkereiden rakentamiseen omana työnäkin, jos vain suunnitelma saataisiin aikaiseksi. Veijo Heikkilä, Lea Palomäki ja Johanna Rinne sopivat pitävänsä palaverin aiheesta.

Pitkäjärven karavaanarit ja mökkiläiset ovat tehneet Pitkäjärvellä roskakalastusta, ja suunnitelmissa on ensi vuonna sen lisäksi petokalaistuksia sekä vesikasvien niittoa. Järvellä on suunniteltu alustavasti myös fosforin saostamista alumiinisulfaattilla. Kemira on luvannut lahjoittaa tarvittavan määrän alumiinisulfaattia kunnostukseen. Esa Venho ehdotti, että Pitkäjärven kemikaalikunnostuksen suunnittelu toteutettaisiin VELHO:n pilottihankkeena.

Kohdennettu viesti pilottihankehausta lähetetään työryhmien jäsenille. Muitakin hankkeita pyritään edistämään, vaikkei niistä tulisikaan pilotteja.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
asto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Kokemäenjoki-ryhmältä pyydetään ehdotuksia pilottihankkeiksi 30.11.2011 mennessä. Hanke-ehdotukset toimitetaan Johanna Rinteelle soittamalla, sähköpostilla tai kirjeellä.

Johanna Rinne, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Valtakatu 12, 28100 Pori
p. 040 7699 092, sähköposti: johanna.rinne[at]ely-keskus.fi.

5. Kokemäenjoki-LIFE – (lähes) vuosikymmen jokilaakson helmien kiillotusta

Projektikoordinaattori Tommi Lievonen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta esitteli hankkeen. Esityksen aineisto: **Liite 4**

Kokemäenjoki-LIFE-hanke teki Suomen ennätyksen lintuvesikunnostuksessa ja pysytti miltei puolenkymmentä uutta tornia. Mutta mitä muuta mahtuu pitkän hankkeen pitkään historiaan? Mitä sankaritekoja on vielä tekemättä? Hoito- ja käyttösuunnitelua Natura-alueilla, opastauluja ja opetusta. Satakuntalaisten kuntien, Satakuntaliiton, Huittisten vankilan ja monen muun toimijan yhteishanke parantaa tietoisuutta jokilaakson aarteista ja keskittyy samalla hoitamaan ja kunnostamaan niitä. Hankkeen omat Internet-sivut: www.ymparisto.fi/kokemaenjokilife

Käytiin keskustelua Puurijärven pohjapadon korkeudesta ja siihen liittyvistä kunnostustöistä. Poikkeuksellisen kovat kevättulvat ja sateiset syksyt ovat tuoneet yllätyksiä. Kohde on vaativa ja sitä tarkkaillaan jatkuvasti.

6. Yhteinen Selkämeri -hankkeen esittely (Botnia Atlantica -ohjelma)

Vesistötoimialan päällikkö Anne-Mari Ventelä Pyhäjärvi-instituutista esitteli hankesuunnitelman tilanteen.

Eurajoki-Lapinjoki -työryhmä on osallistunut viime vuonna käytännön vesiensuojelutoimia edistävän hankkeen suunnitteluun ja rahoituksen mietintään. Interreg-ohjelma Botnia-Atlantica -sihteeristön Suomen jäsen Hans Beijar esitteli ohjelmaa työryhmälle noin vuosi sitten ja joulukuussa työryhmä ideoi mahdollisen BA-hankkeen sisältöä. Pyhäjärvi-instituutti on sen jälkeen etsinyt ruotsalaisia ja/tai norjalaisia hankekumppaneita. Ruotsalaisten kanssa löytyi yhteisiä intressejä ja mukaan on tulossa kaksi ruotsalaista kumppania. Suomalaisia yhteistyökumppaneita on mukaan lupautunut myös useita. Hanke on hakemuksen valmisteluvaiheessa ja sen työnimi on Yhteinen Selkämeri. Hankkeen teemoina ovat käytännön vesiensuojelutoimet valuma-alueella (erityisesti kosteikot ja haja-asutuksen jätevedet), kalastus ja kalatalous (erityisesti kalataloudelliset kunnostukset ja virkistyskalastuksen edistäminen) ja ympäristötietoisuus. Hankkeeseen voi vielä tulla mukaan toimijaksi.

Koska hankesuunnitelmaa vielä hiotaan ja suuretkin muutokset ovat mahdollisia, esityksen aineistoa ei julkaista sen keskeneräisyyden vuoksi. Hankehakemus on lähdessä loppuvuodesta tai alkuvuoden 2012 aikana. Toimijaksi pääsee vielä mukaan. Yhteyttä voi ottaa suoraan Pyhäjärvi-instituuttiin joko Anne-Mari Ventelään tai Teija Kirkkalaan.

7. Mahdolliset muut asiat

Satakuntalaiset tutkijat ja suunnittelijat ovat kirjoittaneet artikkelikokoelman, joka käsittelee joen luonto- ja kulttuuriympäristöä, maisemaa, toimintojen historiaa ja nykypäivää sekä suunnittelun merkitystä Kokemäenjokilaaksossa, suistossa ja merialueella. "Kokemäen aalloilla ja rannoilla" -kirja esitellään Porin Liisanpuistossa järjestettävässä seminaarissa torstaina 8.12.2011. Kirja on samalla yksi Satakuntaliiton juhlavuosien julkaisuista. Seminaarin ohjelma on nähtävissä täällä: www.satakuntaliitto.fi/linkkitiedosto.aspx?taso=2&id=1248&sid=762

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

8. Seuraava kokous

Huittisten kaupungin ympäristösihteeri Matti Forsman ja Satavesi-henkilöstö suunnittelevat yhdessä seuraavan kokouksen, joka pidetään Huittisissa. Kokouksen yhdeksi teemaksi kaavailtiin käyntiä lintutornilla.

Seuraava kokous pidetään torstaina 12.4.2012. Kellonajat ja paikka tarkentuvat myöhemmin.

Muistion laati Kati Saarni.